

Bodemzorg Limburg

Nr. 1 oktober 2004 - 1e jaaraana Platform over bodemzorg in Limburg, voor overheden en bedrijfsleven.

In dit nummer ondermeer:

- 3 Beukenberg geopend
- 4 Aandeelhouders spreken zich uit
- 6 Stortplaats gesloten: en dan?
De Brunsummerheide
- 8 Belvédère: uitzicht op stedelijke
vernieuwing
- 10 Bodemsanering nieuwe stijl:
utopie of uitdaging?
- 11 Provincie Limburg aan het woord

Nieuw bulletin

Hoe gaat een gemeente om met voormalige stortplaatsen en andere verontreinigde locaties? Wat betekent 'eeuwigdurende nazorg' voor de inrichting van stad en landschap? Hoe worden risico's nieuwe kansen?

Alle Limburgse gemeenten, de provincie Limburg, betrokkenen en belangstellenden blijven voortaan via dit bulletin op de hoogte van wat er in onze provincie speelt op het terrein van bodemzorg. Het beheer én de toekomst van (gesloten) stortplaatsen en andere verontreinigde locaties staan daarbij centraal. Via dit bulletin wil Nazorg Limburg BV haar - en de ons omringende! -

kennis, inzichten en meningen over bodemzorg delen en verspreiden. Een waardevolle uitwisseling tot stand brengen, die bijdraagt aan effectieve bodemzorg in de provincie Limburg.

Aandeelhouders van Nazorg Limburg kunnen informatie uit dit bulletin vanzelfsprekend voor eigen doeleinden gebruiken. En zij zijn van harte uit-

genodigd om gebruik te maken van de bij ons aanwezige expertise! Binnenkort kan dat ook via een website met relevante informatie over projecten in Limburg.

Wilt u uw reactie delen met Nazorg Limburg of heeft u vragen, neemt u dan zeker contact met ons op. Onze bereikbaarheidsgegevens vindt u in het colofon op pagina 12.

'Dikhuidig' gras dekt beter af

De provincie Limburg gaat onderzoeken welke van de circa 400 oude stortplaatsen kunnen worden afgedekt met zogeheten olifantengras, zo meldde onlangs L1. Deze specifieke grassoort groeit snel en zorgt voor een vlotte verdamping van water. Daardoor krijgt regenwater geen kans om in de stortplaats door te dringen en zo voor extra vervuiling te zorgen. Daarnaast is de grassoort ook geschikt voor energieopwekking. Op een stortplaats in Weert is bij wijze van proef al 1000 m² olifantengras aangeplant. De methode is bedacht door de Sevenumse kweker Thei Maes, in samenwerking met milieudeskundigen.

Bron: www.L1.nl

Beheer van locaties die in het verleden zijn gebruikt om afvalstoffen te storten: een taak die sterke overheidsinvloed vereist – en blijft vereisen. Om deze reden is in 1997, bij de overdracht van aandelen van AVL aan Essent Milieu, de nazorg van zes gesloten stortplaatsen in handen gegeven van de zelfstandige BV Nazorg Limburg. Aandeelhouders zijn de provincie Limburg en alle Limburgse gemeenten. Hiermee is de gedeelde verantwoordelijkheid voor voormalige stortlocaties aewaarborad.

Duurzaam beheer

Heden

Op dit moment beheert Nazorg Limburg vijf locaties. De zesde locatie, de stortplaats Belvédère in Maastricht, wordt onder beheer van Nazorg Limburg gebracht zodra de eindafwerking aereed is. Uiteraard dient het beheer van deze locaties en van de aanae-brachte voorzieningen op efficiënte wijze plaats te vinden. Dat gebeurt met een geautomatiseerd systeem, waarin alle relevante gegevens van betrokken locaties worden opgeslagen. Deze kunnen in de nabije toekomst worden geraadpleegd door gemeenten die hier gebruik van willen maken.

Effectieve nazorg behelst meer dan uitsluitend het daeilijke beheer van locaties. Zo stellen we per locatie ook een programma op, dat is gericht op het verkrijgen of in stand houden van een verantwoorde kwaliteit van bodem en grondwater in de omgeving van de locatie.

Toekomst

Nazorg Limburg zorgt niet enkel voor risicobeheersing. We zoeken ook ruimtelijke kansen: mogelijkheden om de locaties opnieuw in gebruik te nemen, binnen de geldende beperkingen. Het is bovenal aan gemeenten om te bepalen welke ruimtelijke bestemming aan de desbetreffende locaties kan worden gegeven.

In de toekomst zullen meer locaties in onze provincie nazorg vereisen. Omdat er in het verleden afvalstoffen werden gestort, of omdat de bodem er verontreinigd raakte. Nazorg Limburg biedt provincie, gemeenten en bedrijven de mogelijkheid om het beheer over dergelijke locaties in deskundige handen te leggen.

Omdat de bodem onze zorg heeft.

Dick Rootert
Directeur Nazorg Limburg

Beukenberg geopend

Wanneer is een gesloten stortplaats geschikt voor hergebruik? In Oirsbeek (gemeente Schinnen) is afgelopen augustus de voormalige stortplaats Beukenberg in gebruik genomen als wandelgebied.

Na een lange periode van grondstofwinning en storten werd Beukenberg een aantal jaren geleden gesloten. In 2000/2001 is het stort voorzien van een vloeistofdichte bovenafdichting. Daardoor kan geen (regen)water meer door het stort sijpelen en zo bodem en grondwater vervuilen. Kortom: door de afdichting worden de schadelijke effecten voor het milieu fors beperkt. Op de afdichting is vervolgens een 1 meter dikke laag cultuurgrond aangebracht. Hierop is gras ingezaaid en zijn struiken aangeplant. Sinds deze zomer is het terrein open voor wandelaars.

Nazorg Limburg is eigenaar en beheerder van de stortplaats. Het beheer omvat monitoring van het grondwater, onderhoud van het terrein en de begroeiing, en het beheer van de stortgasonttrekking.

Vergezichten

Zelf eens kijken hoe mooi het uitzicht is vanaf een voormalige stortplaats? Beukenberg is dagelijks geopend vanaf een half uur na zonsopgang tot een half uur voor zonsondergang. Tussen de begroeiing lopen diverse wandelpaden vanaf de ingangen aan de Beukenberg en de Boompjesweg in Oirsbeek. Het totale wandelgebied is circa 6 hectare groot.

De Kempen: kiezen voor duurzaamheid

In de Nederlandse en Belgische Kempen heeft langdurige raffinage van zinkerts geleid tot een grensoverschrijdende bodemverontreiniging.

Het probleem - de cadmium verontreiniging - wordt nu ook op integrale en duurzame wijze aangepakt door de betrokken overheden (departementen, provincies, waterschappen en gemeenten). In een volgend nummer van Bodemzorg Limburg meer over de aanpak van dit unieke project.

Meer nieuws uit Brabant: recent stelde het College van Gedeputeerde Staten in die provincie de nota 'Hergebruik van stortplaatsen' vast. Kernpunt van dit nieuwe beleid is

Nota hergebruik stortplaatsen in Noord-Brabant

een regeling in de Provinciale Milieuvordering Noord-Brabant (PMV), op basis waarvan elke initiatiefnemer voor hergebruik van stortplaatsen een zogenoemd hergebruikplan ter beoordeling aan de provincie kan voorleggen. In dit plan omschrijft de initiatiefnemer - naast de voorziene functie - de milieurisico's van de stortplaats en de voorziene maatregelen waarmee de risico's worden weggenomen of

tot in lengte van jaren beheerst. Op basis van dit plan ontvangt de initiatiefnemer een ontheffing voor realisatie.

Deze regeling in de PMV is per 1 augustus 2004 in werking getreden. Ook heeft het Brabantse College van GS aan Provinciale Staten een subsidieregeling verstuurd om het hergebruik van stortplaatsen ook financieel te ondersteunen.

Aandeelhouders spreken zich uit

Voorzitter van de aandeelhoudersvergadering: burgemeester Janssen van de gemeente Landgraaf.

Het NIMBY-effect lijkt vast onderdeel van milieuzaken. Steeds opnieuw wordt een belang erkend, maar 'not in my backyard'. Bij de nazorg van gesloten stortplaatsen in uw provincie is daarvan echter geen sprake. Want álle Limburgse gemeenten zijn samen met de provincie Limburg aandeelhouder van Nazorg Limburg en waren uitgenodigd om op 12 mei in De Oranjerie te Roermond de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering bij te wonen.

De drie belangrijkste agendapunten van die vergadering:

1. vaststelling van de jaarrekening 2003
2. vaststelling van de uitgangspunten voor de berekening van de hoogte van het nazorgfonds
3. herbenoeming van de heer De Baedts als commissaris.

Burgemeester Janssen van de gemeente Landgraaf trad op als voorzitter van de aandeelhoudersvergadering.

Transparantie

De cruciale discussie bij het eerste agendapunt: in het tarief van Essent Milieu wordt voor elke gestorte ton afval een gemeentelijke bijdrage opgenomen ter opbouw van het nazorgfonds van Nazorg Limburg. Het Essent-tarief werd door de vergadering als onvolledige transparant beoordeeld. Immers, uit de beschikbare gegevens kunnen gemeenten geen directe relatie leggen tussen de inkomsten van Nazorg Limburg en dat gemeentelijke tarief. Inmiddels wordt dit punt meegenomen in het overleg tussen Essent Milieu en de Vereniging van Contractanten, als onderdeel van het overleg over het tarief voor 2005.

Nazorgfonds

In het verleden is een rekenmodel vastgesteld door de aandeelhoudersvergadering, om de hoogte van het nazorgfonds te bepalen. Uitgangspunt van dat model: een rekenrente van 6% als opbrengst van het geld dat is toegevoegd aan het nazorgfonds. De huidige praktijk laat echter zien dat de opbrengst van het fonds bij een behoudend beleggingsbeleid veel lager is. Het rentepercentage dat provincies hanteren (voor de stortplaatsen die onder de Leemtetwet vallen) is 5%. >>

AvA 2005

Wilt u als aandeelhouder van Nazorg Limburg volgend jaar ook uw stem laten horen tijdens de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering? Colleges van elke Limburgse gemeente en de provincie worden hiervoor uitgenodigd. Meer informatie? Neem contact op met Nazorg Limburg, telefoon (043) 350 96 96.

>> De aandeelhoudersvergadering stemde er in mei mee in, om eveneens 5% voor Nazorg Limburg te hanteren. Het oorspronkelijk berekende bedrag, nodig om de eeuwigdurende nazorg te kunnen garanderen, wordt dan echter niet meer gehaald. Ter compensatie van de lagere rente moet het doelvermogen met zo'n 15 % stijgen. Dit geld komt beschikbaar via een afdracht voor elke ton die op een stortlocatie in Limburg wordt verwerkt. Besloten is dat de afdracht gedurende enkele jaren zal moeten worden gecontinueerd.

Commissaris

Als derde belangrijke item stond de herbenoeming van de heer De Baedts op de agenda, wegens verstrijken van de vastgestelde zittingstermijn. Hij fungeert als onafhankelijk commissaris en is gespecialiseerd in financiën. De Baedts werd unaniem herbenoemd. Zijn aandachtsveld vanuit de Raad van Commissarissen is en blijft het toezien op een verantwoorde belegging van het opgebouwde doelvermogen voor de 'eeuwigdurende' nazorg van de stortlocaties die onder beheer van Nazorg Limburg vallen.

Nieuw systeem eind 2004 operationeel

Eind dit jaar neemt Nazorg Limburg het databeheersysteem LIXO in gebruik. Hiermee maakt Nazorg Limburg een forse professionaliseringsslag: meer inzicht leidt tot beter en efficiënter beheer.

Nazorg van stortplaatsen houdt in: het voorkómen van negatieve effecten van de stortplaats op de omgeving, die bestaat uit bodem, grondwater en lucht. Hiertoe worden voorzieningen getroffen die ook moeten worden beheerd. Daarvoor zijn jaar na jaar vele onderzoeken nodig. Denk aan het bemonsteren van de peilbuizen voor de kwaliteit van het grondwater, emissiemetingen van stortgas ter controle van het functioneren van de bovenafdichting, en het groenbeheer. Om al die zo verzamelde gegevens te beoordelen, gefundeerde conclusies te

trekken (op basis waarvan dan niet actie wordt ondernomen), en om hierover te rapporteren aan onder meer provincie en gemeenten, is een goed databeheersysteem geen overbodige luxe.

Het nieuwe databeheersysteem van Nazorg Limburg heet LIXO: het Portugese woord voor 'afval', met 'n Limburgs tintje.

Het systeem is speciaal ontwikkeld. Wat is de meerwaarde daarvan?

Buiten een goed databeheer, wordt het dankzij het systeem mogelijk om snel - op basis van tabellen en grafieken - conclu-

sies te trekken én deze te presenteren. Andere mogelijkheden van het systeem zijn jaarplanningen en bewaking van de uitvoering van activiteiten. Vergeleken met bijvoorbeeld bodembeheersystemen - die de bodemkwaliteit van een groter gebied of hele gemeente in kaart brengen - geeft LIXO meer concrete informatie over specifieke locaties:

het systeem is volledig gericht op effectief en efficiënt beheer van stortplaatsen en andere verontreinigde locaties.

Wie heeft het ontwikkeld?

Het bedrijf MILON Milieu-

onderzoek uit Schijndel, samen met Coenradie-GTC. Geen onbekende spelers in de wereld van bodemonderzoek. MILON heeft veel affiniteit met stortplaatsen én kennis in huis voor het ontwikkelen van beheer-systemen en grafische presentaties.

Is LIXO ook in onze gemeente inzetbaar?

Het databeheersysteem zal eind 2004 operationeel zijn. Dan is het bruikbaar voor de voormalige stortplaatsen van Nazorg Limburg, evenals voor stortplaatsen die nog in bedrijf zijn (de 'Leemtewet-stortplaatsen'), voormalige stortplaatsen binnen gemeenten (VOS-locaties), voor saneringslocaties en civiele werken. In een volgende uitgave meer hierover.

Brunsummerheide: uniek stuk natuur

Wie de Brunsummerheide in trekt, doet er goed aan ook even binnen te lopen bij het bezoekerscentrum. Om de wisselende exposities te bezoeken, om aan een activiteit deel te nemen, of om van het prachtige uitzicht op het natuurgebied te genieten.

Bijzonder detail: het bezoekerscentrum werd in de jaren '70 gebouwd op wat ooit een stortplaats was.

De Brunsummerheide (580 hectare) bestaat uit open heide, bos, venen en vennen. In 1995 werd het als beschermd natuurmonument aangewezen op basis van de Natuurbeschermingswet, onder meer omdat er het brongebied van de Rode Beek ligt. Het beheer van het gebied vindt onder meer plaats via begrazing door een kudde van zo'n 300 schapen.

Monitoring

"Doordat de oude stortplaats is afgedekt met andere grond dan de grond van de Brunsummerheide zelf, herken je de grenzen

van die stortplaats meteen: rondom de gebouwen groeien voornamelijk grassen, een heel andere begroeiing dan in het natuurgebied zelf," weet Anne Steijaert, beheerder van bezoekerscentrum Brunssummerheide. Vanzelfsprekend wordt er vinger aan de pols gehouden. Steijaert: "Tussen 1997 en 2004 is regelmatig stortgasonderzoek uitgevoerd rond de gebouwen. Er zijn toen geen stortgassen aangetroffen. Ook nu kunnen we met handmeetapparatuur, als dat nodig is, metingen verrichten."

Vennen

Naast het brongebied van de Rode Beek liggen in het gebied ook de Schrieversheidevennen. Harry Suilen, beheerder van de Zuid-Limburgse natuurgebieden van Natuurmonumenten: "De hydrologie van het gebied is vrij complex. De Schrieversheidevennen waren tot 2001 deels dichtgegroeid door natuurlijke omstandigheden. We hebben ze helemaal uitgebaggerd. Gelijktijdig hebben we een buizensysteem laten aanleggen waardoor het regenwater, dat op het dak van het bezoekerscentrum valt, rechtstreeks de vennen in kan stromen. Zo helpen we ook verdroging voorkomen."

Gemeentelijk eigendom

De gemeente Heerlen was eigenaar van het grootste deel van het natuurgebied (inclusief het deel waar ooit de stortplaats was). Samen met de gemeenten Landgraaf en Brunssum heeft Heerlen de Brunssummerheide recent in erfpacht uitgegeven aan Natuur-

Harry Suilen en Anne Steijaert zorgen er - met hun collega's van Natuurmonumenten - voor, dat de Brunssummerheide prachtig is én blijft.

monumenten. Dat is niet uitzonderlijk: de gemeente zorgt er zo voor, dat het aantrekkelijke natuurgebied behouden blijft voor al haar bewoners. Er staan immers geen hekken om de Brunssummerheide. Suilen lacht: "Niet iedereen is lid van Natuurmonumenten, maar de natuur is van iedereen!"

Natuurmonumenten

De Vereniging Natuurmonumenten zet zich in voor een leefbaar Nederland met voldoende ruimte voor het voortbestaan van de natuur. Natuurmonumenten beheert zo'n 88.000 hectare natuurgebied in Nederland.

Belvédère: zicht op stedelijke vernieuwing

Onder de naam Belvédère gaat de gemeente Maastricht de komende jaren aan de slag met de herinrichting van Noordwest Maastricht. De stadsgrenzen zijn bereikt en Belvédère is het laatste gebied waar grootschalige herinrichting mogelijk is. Hoe past de gemeente haar grootste stortplaats in die plannen?

Guid Bartholomee en Gid van Schijndel

De gemeenteraad van Maastricht heeft het Masterplan Belvédère afgelopen zomer goedgekeurd. Projectmanager Guid Bartholomee: "Noordwest Maastricht is verre van onontgonnen gebied. Maar 'belemmeringen' zoals de habitat van beschermde dieren, monumenten en stortplaatsen zijn voor ons juist kansen. Zo strekt de Steilrand, de 'groene drager' binnen het plan, zich uit van de stad naar het noorden, tot aan het logische uiteinde, of uitzichtpunt: de stortplaats Belvédère."

Regionale stort

Gid van Schijndel, directeur Stadsbeheer en Facilitaire Zaken, was voorheen de hoogste 'milieuambtenaar' bij de gemeente Maastricht: "Ooit lagen in het Belvédère-gebied zeven steenfabrieken. De gaten die door ontgroning zijn ontstaan, zijn opgevuld met afval van huishoudens en bedrijven. Pas in de jaren '70 was er in Nederland sprake van gecontroleerd storten. Toen werd Belvédère 'de' gemeentelijke stortplaats. Weer later werd in het

provinciaal afvalstoffenplan bepaald dat stortplaatsen regionaal moesten worden beheerd. Omdat er nabij Belvédère ook nog sprake was van waterwinning, luidde dat de sluiting van de stortplaats in."

Pietersberg

Van Schijndel en collega's weten wat voor bedrijvigheid er in het gebied is geweest en hebben dus een indicatie van wat er in het verleden kan zijn gestort. "Lang voordat er strenge regelgeving was, is zelfs rechtstreeks op de mergel gestort. Een goede risico-beheersing is voor ons het belangrijkste." In de provinciale vergunning is vastgelegd dat op de Belvédèreberg alleen extensieve recreatie mag plaatsvinden. Bartholomee: "Het wordt een wandelgebied. Ons ideaalplan voor de herinrichting doet denken aan een 'noordelijke Pietersberg'. Die herinrichting moet gefaseerd plaatsvinden, ook rekening houdend met de eisen die nazorg van de stortplaats aan bijvoorbeeld beplanting stelt." Essent Milieu richt de stortplaats in, en Nazorg Limburg zorgt vanaf 2005 voor het beheer ervan. Van Schijndel: "Er is een zekere afstand tussen het milieubeheer door de gemeente en de nazorg van het oude stort. Dat beperkt de gemeentelijke invloed. Tegelijkertijd neemt dit 'uitbesteden' ons veel zorgen uit handen."

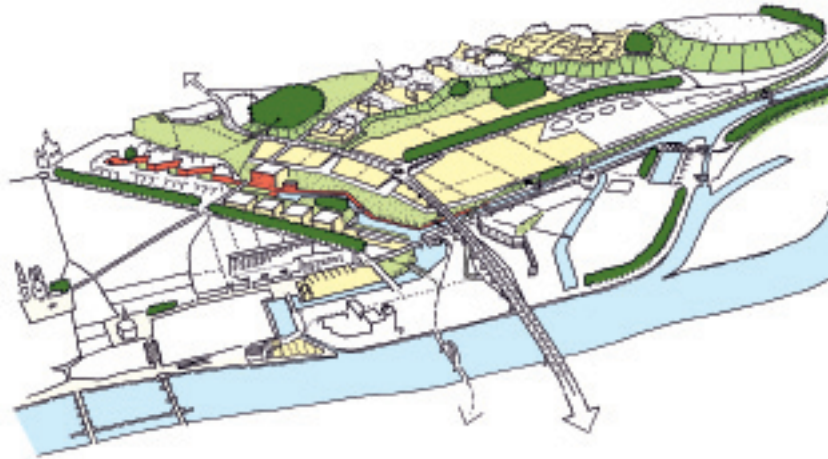
"Ik ben voorstander van een provinciaal geheugen, dat informatie over verontreinigde locaties bewaakt en er de verantwoordelijkheid over draagt."

Van Schijndel: "Totdat de Wet bodembescherming in werking trad, was eigenlijk van alles toegestaan op stortplaatsen en locaties als bedrijventerreinen. In Maastricht gaan we verontreinigde plekken niet zomaar uitgraven. Belangrijker zijn een stabiele situatie en de kwaliteit van de bodem in relatie tot de functie die de locatie heeft." Hoe zit het dan met de nazorg? "Wanneer een verontreinigde locatie een nieuwe bestemming krijgt, is in eerste instantie de

eigenaar verantwoordelijk voor de nazorg. Soms is echter specifieke deskundigheid nodig. Dan lijkt het me zinvol om die nazorg, voorzien van randvoorwaarden voor risicobeheersing, uit handen te geven.”

Secundaire bouwstoffen

Als in Maastricht verontreinigde grond toch wordt verwijderd, kan ze worden benut als secundaire bouwstof. Van Schijndel: “In de wijk De Heeg, langs de A2, hadden inwoners veel last van geluidsoverlast, hoewel het geluid onder de norm bleef. Daar is langs de autosnelweg een grondwal gebouwd van licht verontreinigde, kalkrijke grond. De gemeente beheert die grond zelf. Ik ben voorstander van een soort provinciaal geheugen en verantwoordelijk partij die dergelijke informatie bewaakt. Maar desondanks kun je als gemeente die taak nooit helemaal loslaten: stel dat jongeren er een crossbaantje willen maken. Dan moet je toch weten wat er in de bodem zit.”

In vogelvlucht: het Masterplan-ontwerp voor herstructurering van Noordwest-Maastricht

Schaalvergroting en solidariteit

“De verantwoordelijkheid voor stortplaatsen gaat over gemeentegrenzen heen, en ligt zelfs niet uitsluitend bij gemeenten,” vindt Gid van Schijndel, directeur Stadsbeheer en Facilitaire Zaken bij de gemeente Maastricht. “We zien steeds meer schaalvergroting op het terrein van afvalverwerking. Daar hebben we ooit bewust voor gekozen. Solidariteit, gedeelde verantwoordelijkheid, was daarbij het uitgangspunt. Enkele gemeenten zijn ‘gastheer’ geweest voor afval van andere gemeenten. Tegenwoordig zijn andere milieutechnische zienswijzen in zwang, met als gevolg dat de tarieven die we indertijd voor storten hanteerden, in geen verhouding staan tot de huidige zorgplicht.”

Buffer

“Het is niet de bedoeling dat dat handjevol ‘gasteren’ straks als enigen die eeuwigdurende verantwoordelijkheid krijgen. Om die reden is het goed dat de provincie voor 50% aandeelhouder van Nazorg Limburg is en blijft. Zo is ook een soort fonds nodig, een gemeenschappelijke buffer bij tegenvallers. Met goed beheer kun je risicosituaties zien aankomen, je erop voorbereiden of liever nog: helemaal voorkómen. Goed beheer zorgt er ook voor, dat áls er iets gebeurt, de kosten lager zijn, omdat je snel en adequaat kunt reageren. Anders gezegd: ‘zand erover’ is niet voldoende...” aldus Van Schijndel.

Proef ontwikkelen op stortlocaties

De Belvédèreberg is de grootste, maar niet de enige verontreinigde locatie in het plangebied Belvédère. Projectleider Guid Bartholomee: “In het plangebied liggen zo’n vier stortplaatsen. We maken een goede kans op subsidie van het ministerie van VROM voor een pilot: we willen onderzoeken hoe stortplaatsen in een stedelijk gebied kunnen worden herontwikkeld. Kun je er woningen op bouwen? We kijken in de pilot naar twee stortlocaties, een waar Sphinx scherven heeft gestort, en een locatie waar heel oud huishoudelijk afval en bouwafval afkomstig van de huidige Noorderbrug ligt.” In december hoort de gemeente Maastricht of de pilot de VROM-subsidie ontvangt. Bodemzorg Limburg houdt u uiteraard op de hoogte.

Bodemsanering nieuwe stijl: utopie of uitdaging?

Naar verwachting treedt de gewijzigde Wet bodembescherming de eerste helft van 2005 in werking. Twee kernpunten van het nieuwe beleid: een flexibeler normering doordat risico's worden ingeschat in relatie tot de functie van locaties, en meer vrijheid voor provincies en gemeenten voor locatiespecifieke oplossingen. Ir. Willem van Vossen geeft commentaar.

Uit het onderzoek *Landsdekkend beeld* - één van de fundamenten van het nieuwe bodembeleid - blijkt dat slechts 10% van de circa 600.000 potentieel verontreinigde locaties in Nederland (naar verwachting) daadwerkelijk zal moeten worden gesaneerd. Aan de hand hiervan zijn de totale saneringskosten nu geraamd op € 20 miljard tot 2030.

Ir. Willem van Vossen, senior adviseur bodem, afval en ruimte bij Royal Haskoning

In het nieuwe beleid blijft van de huidige, landelijk vastgestelde, milieuhygiënische categorieën alleen de hoogste (urgentie categorie 1: verplicht saneren binnen vier jaar) bestaan. Als harde ondergrens voor die sanering wordt op basis van risicobenadering een landelijk criterium ontwikkeld. Voor alle andere gevallen hebben gemeenten en provincies alle vrijheid om aanpak van verontreinigde locaties af te stemmen op de locatiespecifieke situatie, bodemgebruik en bodemeigenschappen. De aanpak van deze gevallen wordt bepaald door ruimtelijk-economische en maatschappelijke urgentie en/of samenloop. Slimme combinaties van milieuhygiënische, ruimtelijke en economische voordelen, zoals het MRE-concept, resulteren in haalbare en kosteneffectieve oplossingen – en zorgen ervoor, dat een locatie een écht duurzame ontwikkeling kan doormaken.

Leren van de natuur

Het credo is maatwerk. Er mag - op dezelfde locatie - onderscheid worden gemaakt tussen functiegerichte sanering van immobiele verontreinigingen (verontreinigde grond) en kosteneffectieve saneringen van mobiele verontreinigingen (verontreinigd grondwater). Wat dat laatste betreft, speelt de biochemie van de bodem een belangrijke rol. Natuurlijke processen in de bodem zijn in staat om, al dan niet met tussenkomst van de mens, verontreinigingen tot aanvaardbare risico's te reduceren. Uit onderzoek bleek dat de natuur bij de 3.800 voormalige stortplaatsen in Nederland haar werk in positieve zin heeft gedaan. Daar kunnen we dus van leren!

Het lijkt rozengeur en manschijn: enkel die maatregelen treffen die echt noodzakelijk zijn, vinger aan de pols houden en ingrijpen als dat nodig is. Deze aanpak sluit beter aan op de belevingswereld van het bedrijfsleven en ruimtelijke ontwikkelaars. En dat is nodig ook, want het Rijk gaat ervan uit dat driekwart van de bodemsanering door de markt

- eigenaars/vervuilers - zal worden gefinancierd. Dit gaat dan nog altijd om zo'n € 600 miljoen per jaar tot 2030. Bedrijven moeten echter normaliter zelf het initiatief nemen om tot sanering over te gaan of om subsidies aan te vragen (via onder meer de Wet stedelijke vernieuwing). Financiering van bodemsanering door de markt zal dus - vooral in tijden van economische stilstand - nog een hele klus blijken te zijn.

Durf

Er zit nog een addertje onder het gras. De zo gewenste vrijheid voor gemeenten en provincie brengt de nodige verantwoordelijkheid met zich mee. Het waarmaken van dit beleid vereist een integrale aanpak, behendigheid, creativiteit, kennis en vooral durf. De ambtenaar moet welhaast een schaap met vijf poten zijn om dit voor elkaar te krijgen. Ik blijf optimistisch en zie het vooralsnog als de grote uitdaging. Overheid, markt en adviseurs kunnen het samen rooien. Dus: alle hens aan dek!

Provincie: het is tijd voor actieve nazorg

Voormalig gedeputeerde Henk Evers

Tijdens de laatstgehouden aandeelhoudersvergadering (zie pagina 4) van Nazorg Limburg sprak voormalig milieu-deputé Henk Evers over de taken en verantwoordelijkheden van de provincie Limburg op het terrein van nazorg. Voer voor discussie over de toekomstige taken van Nazorg Limburg BV. Hier leest u enkele hoofdlijnen uit de presentatie.

De nazorgtaken en -verantwoordelijkheden van de provincie Limburg zijn gekoppeld aan wetgeving: met name de Wet milieubeheer en de Wet bodembescherming. Onder die eerste wet vallen de nu nog operationele stortplaatsen en stortplaatsen waar ná 1 september 1996 niet meer is gestort. Onder de Wet bodembescherming vallen voormalige - meestal gemeentelijke - stortplaatsen en locaties waar bodemsanering heeft plaatsgevonden.

Operationeel en gesloten

De vier operationele stortplaatsen zijn nu in beheer bij Essent Milieu. Ook is er een bedrijfsstort operationeel (Chemelot). Na afwerking krijgt de provincie Limburg de verantwoordelijkheid voor de nazorgfase. Een zestal gesloten stortplaatsen, waar na 1996 niet meer is gestort, is in beheer bij Nazorg Limburg BV, waarvan de provincie aandeelhouder is. Deze stortplaatsen zullen, eenmaal volledig afgewerkt, niet onder verantwoordelijkheid van de provincie Limburg vallen. Die taak ligt bij de BV. Bij de circa 440 oudere stortplaatsen onderzoekt de provincie of nazorgmaatregelen nog nodig zijn om verspreiding van verontreinigingen tegen te gaan. En tenslotte bewaakt de provincie dat de vereiste nazorgmaatregelen die na een bodem- of grondwatersanering verplicht zijn, adequaat worden uitgevoerd. In Limburg betreft dat nu zo'n 150 locaties.

Provinciale nazorgtaken

Welke nazorgtaken heeft de provincie? Bij operationele stortplaatsen keurt de provincie allereerst het nazorgplan van de beheerder. Na sluiting en afdichting van de stortplaats voert zij een eindinspectie uit en geeft een sluitingsverklaring af. In de nazorgfase>>

>> heeft de provincie de organisatorische, technisch/inhoudelijke én financiële eindverantwoordelijkheid voor nazorg. Maatregelen uit het nazorgplan kunnen worden uitbesteed, zij het uiteraard met inachtneming van de provinciale aanbestedingsregels.

Bij bodemsaneringslocaties onderscheidt de provincie actieve en passieve nazorg. Bij actieve nazorg gaat het om het monitoren van grondwater, om eventuele, ongewenste verspreiding van achtergebleven verontreinigingen vast te stellen. Zonodig worden aanvullende maatregelen uitgevoerd (om schade te herstellen of te voorkomen). Passieve nazorg omvat het bewaken van de instandhouding van de aangebrachte leeflaag en bewaking van de functie van het terrein - immers de basis van het saneringsplan.

Sinds 2004 geeft de provincie prioriteit aan het uitvoeren van saneringen en het structureel aanpakken van de nazorgtaak. Het accent ligt nog bij de actieve nazorg. De komende jaren zal ook passieve nazorg meer aandacht krijgen, via een verbetering van de communicatie met eigenaren/bewoners. Deze tendens is ook waarneembaar bij de overige provincies. Als gevolg bieden zich diverse adviesorganisaties aan om deze nazorgverplichtingen voor hun rekening te nemen.

“We pakken de provinciale nazorgtaak structureel aan. Sinds dit jaar verschuift het accent van onderzoek naar actieve nazorg en sanering.”

Dilemma's

Verskillende provinciale taken en verantwoordelijkheden kunnen tot dilemma's leiden. De provincie kan een sanering voorbereiden en uitvoeren, en daardoor gelijktijdig haar eigen werkzaamheden moeten beoordelen. Zulke situaties komen echter zelden voor en worden intern opgelost door functiescheiding bij behandelend ambtenaren. Uitvoering van maatregelen besteedt de provincie bovendien uit. De provincie moet wel de financiële, technisch/inhoudelijke en organisatorische aspecten van de nazorgtaak voor operationele stortplaatsen invullen. In een landelijk project wordt gezocht naar bouwstenen voor de organisatie van haar nazorg taak, waarbij 'Limburg' mogelijke synergie zoekt, door ook de nazorgtaken in het kader van de Wet bodembescherming mee te nemen.

Helderheid vóór 2008

De provincie Limburg wordt in de toekomst eigenaar van nu nog operationele, en straks afgewerkte stortplaatsen. 'Weert' zal omstreeks 2008/2009 als eerste worden gesloten en overgedragen aan de provincie. De drie overige stortplaatsen (Montfort, Schinnen en Landgraaf) volgen decennia later. De provincie wil uiterlijk in 2008 helderheid hebben over de wijze waarop zij haar nazorgtaak zal organiseren.

Nazorg Limburg

Nazorg Limburg

Europalaan 24
6199 AB Maastricht Airport
T 043 - 350 96 96
F 043 - 350 96 97

Colofon

Bodemzorg Limburg is een uitgave van Nazorg Limburg BV en verschijnt enkele malen per jaar.

Redactie-adres:

Europalaan 24,
6199 AB Maastricht Airport
e-mail: grooijen@nazorglimburg.nl

Met dank aan:

G. Bartholomee, G. van Schijndel,
A. Steijaert, H. Suilen, W.J. van
Vossen en de provincie Limburg.

Fotografie: Clea Betlem
(Eind)redactie: Facet'N
Lay out: Two for You